

 Crossrail Ltd.

İşçiler, Merkezi Londra'nın Farringdon bölgesindeki mezarlığı incelerken. Mezarların tarihçesi, Orta Çağ'ın Kara Ölüm Salgınına dayanıyor.

DEMİRYOLU KAZISINDA KARA ÖLÜMÜN İSKELETLERİ BULUNDU

Rail Dig Unearths Black Death Skeletons¹

James Pero²

¹ Mechanical Engineering (The Magazine of ASME) Dergisi'nin Şubat 2015 tarihli sayısında yayımlanan bu yazı, Dilan Pamuk tarafından dilimize çevrilmiştir.

² Mechanical Engineering Dergisi Reklam ve Sponsorluk Satış Temsilcisi.

Londra, tarihin kayıp bir parçasına rastlamadan kazı yapmanın zor olduğu yerlerden biridir. Kentin ardında 2000 yıllık bir tarih bulunuyor. Crossrail, kayıp tarihe ulaşmak için son derece elverişli bir proje.

Crossrail, çalışmanın büyük bir kısmının Merkezi Londra'nın yer altından yürütüldüğü, Avrupa'nın en büyük demiryolu ve altyapı inşaatı projesidir.

Projenin planı, 118 kilometrelik bir demiryolu hattın döşenmesiyle 2018 yılından itibaren, Berkshire ve Buckinghamshire semtlerini Merkez Londra'dan geçerek Essex ve Güneydoğu Londra'ya bağlayan yüksek frekanslı bir ulaşım hizmeti sağlamak. Londra'nın merkezinden geçecek olan tünel, hattın merkezi kısmını oluşturacak.

Onlarca yıl süren önerilerin ardından, 2009 yılında proje üzerinde çalışmalar başladı.

2013 yılının Mart ayında Crossrail mühendisleri tünel açma çalışmalarının bitişiğindeki yapıları sabitleme planlarının bir parçası olarak Charterhouse Meydanı'nda 5,5 metre genişliğinde bir kuyu kazmaya başladılar. Yaklaşık 2,5 metre derinlikte, 14. yüzyıla dayanan çömlüklerin yanı sıra, düzenli sıralar halinde gömülmüş 25 iskeletle karşılaştılar.

Daha sonra yürütülen araştırmalarda, iskeletine ulaşılan kişilerin Büyük Veba Salgını sırasında öldükleri anlaşıldı.

Veba, 1347 ile 1353 yılları arasında tüm Avrupa'yı silip süpüren ve milyonlarca insanın ölümüne sebep olan, insanlık tarihindeki muhtemel en yıkıcı salgınlardan biri idi. Fransız tarihçi Jean de Joinville'in yazılarına göre, bu salgında "dünya nüfusunun üçte biri yok oldu."

Hastalığa pireler tarafından yayılan Yersinia pestis adlı bir enterobakteri neden olur. Pireler de fareler tarafından taşınır ve Orta Çağ'da hastalığın bu yüzden bu kadar hızlı yayıldığına inanılır.

BBC Haber'e göre, Londra'nın sınırlarının hemen ötesinde, tahminen bugünkü Charterhouse Meydanı'nın bulunduğu yerde, bir toplu mezar ya da "salgın çukuru"na dair kayıtlar bulunuyor.

Yeraltı tarama radarlarını kullanan arkeologlar bu alanın yakınlarında daha birçok mezar bulunduğunun sinyallerini aldı. Çömlüklerin incelenmesinden, mezarlığın en az iki dönemde -1340 ile 1350'lerde ve daha sonra 1430'larda patlak veren başka bir salgın sırasında kullanıldığı anlaşıldı.

Daha fazla iskelet çıkarmak üzere yapılan kazılar, arkeologlara bu insanların nereden geldiklerine ve nasıl bir hayat yaşadıklarına dair ipuçları sağlayabilir.

Araştırmacıların şu anda kullandığı radyokarbon, "Charterhouse 25" in de tarihi veba salgınına kurban gitmiş olabileceğini gösteriyor.

Tüm bu buluntular değerlendirilerek, 600'ü aşkın yıl önce ölmüş olan insanlardan çok şey öğrenilebilir. Hem yetersiz beslenme hem de ağır işlerde çalışmanın bedelini ödediler; nüfusun büyük bir kısmının yaşadığı bu zor şartlar Yersinia pestis'in neden bu derece yıkıcı bir salgın olduğunu açıklayabilir.

Buluntular, Londra'nın kozmopolitan doğasının eskilere uzandığını işaret ediyor; incelenen iskeletlerin yüzde 40'ının şehirden uzaklarda, muhtemelen İskoçya kadar kuzeyde büyümüş olan insanlara ait olduğu anlaşıldı.

Elde edilen eski bakterinin DNA dizilimiyle, araştırmacılar vebanın yüzyıllar içerisinde nasıl evrimleştiğini ve yayıldığını anlamayı umuyorlar. Biliminsanları, 14. yüzyıldaki bakteri türlerinin bugün var olan tüm salgınların atası olup olmadığını saptamayı umut ediyorlar.

Yapılan kazılarda veba iskeletlerinin yanı sıra, bir Bronz Çağı ulaşım rotası olan kayıp bir nehrin atılmış Romalı kafatasları da ele geçirildi. Ayrıca Birleşik Krallık içerisinde şimdiye kadar bulunan en büyük kehribar parçası da ortaya çıkarıldı.

Yaşanan bu arkeolojik gelişmeler, yapımın planlanandan geri kalmasına neden olmadı. Londra gibi bir yerde iseniz, geleceği yaratmaya başlamadan önce tarihe zaman ayırmalısınız. ■